

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

9 Vtrùm is, qui emit à mercatore, quem nouit vectigal debitum fraudare, teneatur ex mercibus emptis illud soluere, principali non soluente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

conditio possidentis, atque populus possidet suam pecuniam & immunitatem; ergo, &c.

64
Cōtrarium
verius.

Respondet tamen & Dico Secundo, Verius esse, ut subditi teneantur ad solutionem vectigalis noui; sed satis est, ut non habeant probabiles rationes ob quas probabiliter possint iudicare esse iniustum; si tamen tales rationes habuerint, non tenebuntur in conscientia soluere. Ita Petrus Nauarra l. 3. c. 1. n. 263. Prior pars probatur Primo, Quia subditi in dubio negatiuo, (id est, quando dubitat ex ignorantia, quod in neutram partem rationes habeat) tenentur se conformare iudicio Superioris; nullam enim habet causam, cur contra sentiat. Secundo, Quia Princeps ut possit imponere vectigal, non necessarii debet esse certus speculatiue de iustitia vectigalis; sufficit ut de ea rationes probabiles habeat. quibus enim in actionibus suis sententiam probabilem sequi potest, adeo, ut etiam in bello inferendo Princeps probabili sententia dictanti licitum esse inferre, se possit conformare: ergo subditi ut obligentur soluere, non debet esse certus, sed sufficit ut non habeat probabilem rationem credendi esse iniqua.

65
Non debet
esse certus
speculatiue.

66
Cōtra qua
sic præsump-
tio iuris.

Ad primum fundamentum sententiae contrariae Respondet, Præsumptionem iuris non obstare vectigalibus nouis, quae à supremis Principibus constat esse imposita: nusquam enim in Iure Canonico vel Ciuili hæc damnantur: imò aperte approbantur cap. Super quibusdam. 26. de verbor. signif. & L. Non solent. C. Vectigalia noua institui non posse. ad quas tamen duas sanctiones respicit Pontifex, cum ait, *Iure Canonico & Ciuili esse damnata*: ut notat Glossa. loquitur ergo de vectigalibus, de quibus non constat esse legitima auctoritate instituta vel concessa; ut ab Imperatore, Rege vel Concilio generali; aut antiqua consuetudine, quae memoriam hominum superet, introducta. & quia tempore Bonifacii pleraque, quae per Italiam vigeant, erant talia, dicit ea *regulariter esse damnata*, id est, ea quae regulariter sunt in vsu per Italiam; quia absque legitima auctoritate introducta. Ad secundum patet ex prima probatione. In eo casu, ut summum, habet ius differendi solutionem, donec diligenter de tota re inquisuerit.

67
Si subditi
probabiles
rationes
habeant.

Altera pars, *Subditum non teneri quando sunt probabiles rationes esse iniquum*, est communis Doctorum. D. Antoninus 2. par. tit. 1. c. 14. §. 8. Petrus Nauarra. supra nu. 263. & ceteri DD. supra citati. quod intellige, si rationes illae, non solum speculatiue faciant rem probabilem, sed etiam practice; ut cum viri sapientes, qui norunt statum Reip. iudicant esse iniquum, vel publicus rumor accedit. Ratio est; quia subditi possunt se conformare opinioni quae practice sit probabilis.

Nec obstat quod Princeps iuste possit exigere, quia utraque pars suo iure vitur, dum probabiles rationes vel sententias sequitur; quo modo sapè fit ut bellum utrimque sit iustum.

Hic tamen cauendum scandalum & maior Reip. perturbatio. Quod si rationes istae iniquitatem vectigalis solum faciant speculatiue probabilem, & ex altera parte etiam Princeps putetur habere rationes probabiles pro illius iustitia, tenentur subditi soluere, quia in tali dubio parendum Superiori. Ratio est; quia cum sit legitimus Superior & in possessione iuris imperandi, non potest ea in dubio spoliari. Nec refert quod subditi sint in pos-

sessione suae pecuniae, quia ius Superioris, utpote nobilius, est praefendum.

Quod ad secundum attinet in ipsa dubitatione propositum, quidam putant, eos qui non soluent vectigal ratione rei vendendae debitum, non posse rem illam vendere pretio ordinario, sed minore. Ratio est; quia illud pretium est taxatum ratione oneris soluendi vectigalis, quod iste fraudator non subiit. Vnde debet detrahere de pretio, quantum ei ratione illius oneris accreuerat. Sed contrarium est multo probabilius, ut ex iis, quae c. 21. de emp. & vendit. dub. 5. dicta sunt, colligitur. Ratio est, quia pretium constitutum est communi aestimatione vel lege Magistratus ratione oneris, quod communitur omnes vendentes subire iusti sunt, quod pretium non mutatur ex eo quod hic vel iste oneri isti non satisfaciat: nam qui id fecit, manet obnoxius punitioni & multa Magistratus si deiegitur: imò tenetur restituere redemptori vectigalis, vel Principi, si tale est, ut cum eo rigore censeatur obligare. Quod si non putetur habere tam rigidam obligationem, nihil refert: non enim idcirco venditio fuit iniusta. Si enim non est iniusta, cum obligatio restituendi est strictissima, cur sit iniusta, cum non est stricta, sed persona solum manet obnoxia punitioni si deprehendatur? Deinde si Princeps alicui condonaret hoc vectigal, ille posset rem vendere pretio currente, alioquin nullum esset istud Principis beneficium: ergo etiam is qui illud fraude non soluit. Quia sicuti condonatio Principis non mutat rei aestimationem communem: ita nec illa fraudatio. Tertio, quando pretium auctum est ratione sumptuum, vel periculis, quibus passim aduectio mercium est subiecta; si aliqui sint qui absque huiusmodi sumptibus vel periculis eas merces compararunt, siue iure, siue iniuria, hi possunt eas vendere pretio communi, etiam si causa, ob quam illud pretium est constitutum, in ipsis locum non habeat, ut omnes fatentur: ergo similiter in praesenti casu. Denique res est aequè bona, aequè commoda emptori; nec emptor expositus est, ratione fraudis quam fecit venditor, illi periculo aut damno, ut suppono; sicut ferè accidit in rebus quae vsu ipso consumuntur. Secus tamen foret, quando ipse ignarus fraudis exponeretur probabili periculo damni, ut si res ipsa caderet in commissum, vel ex ea deberet fieri solutio, &c. tunc enim venditor peccaret contra iustitiam, exponendo emptorem huic periculo, & secuto damno teneretur compensare.

68.

Ad alteram
partem
dubii pro-
posita.

An res pos-
sit vendi
pretio cur-
rente.

DUBITATIO IX.

*Utrum is, qui emit à mercatore, quem no-
uit vectigal debitum fraudare, teneatur
ex mercibus emptis illud soluere, prin-
cipali non solvente.*

Respondet, Hoc vectigal posse esse vel partem aliquotam mercum, v. g. quintam, decimam, decimam quintam, vel vigesimam, vel pecuniam aliquam: & quidem si non est certa pars mercum, sed pecunia per venditorem soluenda, certum est non teneri emptorem in conscientia illud soluere, quamuis norit venditorem fraudasse, modo tamen illi causa non fuerit. Ratio est, quia illud tributum non est onus affixum rei, quod simul cum re transeat in emptorem; sed est onus

69

per-

personale mercatoris, permanens in ipso, quamvis ex mercis deportatione contractum.

⁷⁰ Notandum tamen, cum mercator ante venditionem dum adhuc res erat ipsius, vectigal deberet, rem illam contaxisse obligatione hypothecae: quia omnia bona eius qui tributum debet, sunt tacite instar pignorum pro tributis obligata, ut expressè habetur L. 1. C. Quibus casus pignus vel hypotheca tacite contrahatur. quo fit ut cum hac obligatione ad emptorem transeat; ac proinde si fraudator vectigalis non sit soluendo, vel effugerit, potest super ea fieri executio: alioquin si ab ipso recuperari debitum potest, executio super re illa, postquam in alterius dominium cessit, fieri non potest, ut colligitur ex Authent. Hoc si debitor. C. de pignoribus & hypothecis. vbi dicitur, *Si alius quam debitor rem hypothecata possideat, inhibetur hypothecaria actio, donec personaliter actum sit cum reo & inaccessore, id est, cum debitor & fideiussore.* Putarem tamen hac intelligenda, quando emptor nesciebat has res esse hypothecatas: si enim sciebat, videtur omnino liberum creditori ut vel actione personali agat contra debitorem, vel hypothecaria contra possessorem, ut habemus L. Diuinctis. 14. C. de pignoribus & hypothecis.

⁷¹ Sed maior difficultas est, Si vectigal ex ipsis mercibus debitum, erat certa aliqua mercium portio: videtur enim tunc emptor in conscientia teneri, si sciat venditorem non soluisse. Primò, Quia illud debitum seu onus est reale & inherens ipsis mercibus immediatè: atqui res transit cum suo onere, ad quemcumque perueniat possessorem. Secundò, Ex cap. Cum non sit in homine 33. tit. de decimis, vbi dicitur, *Fruitus nondum decimatos, (id est, ex quibus decima nondum sunt extracta) non posse alienari absque onere decimarum.* & ratio additur, *quia res transit cum suo onere:* ergo idem censendum est de tributo, quando est aliquota pars ipsius mercis. Hæc sententia est probabilis: quam indicat Silvester Gabella 3. num. 18.

⁷² Contraria tamen videtur verior, quam aduerto placuisse nostro Molinæ disput. 675. Probatur Primò, Quia onus soluendi illius vectigalis non pertinet ad emptorem, sed ad venditorem, qui tales res adducit & vendit: hic enim iubetur quintam vel decimam partem mercium soluere, non emptor: ergo emptor non tenetur.

Secundò, Illa pars mercium antequam sit separata & tradita, non magis pertinet ad Principem cui vectigal soluendum est, quam res vendita & nondum tradita pertinet ad emptorem. at si talis res secundo emptori vendatur & tradatur, hic acquirit eius dominium, & non tenetur priori emptori ad restitutionem, ut patet ex L. Quoties. 15. C. de rei vindicatione, & L. Traditionibus. 20. C. de pactis: estque communis sententia Doctorum, ut luprà c. 21. dubic. 19. ostensum est: ergo similiter si merces illæ, in quibus continetur hæc pars soluenda nomine vectigalis, vendantur, non tenebitur emptor ad illius restitutionem in foro conscientie.

⁷³ Maior parer, quia princeps non habet dominium illarum mercium, aut alicuius partis earum, antequam ea sit separata ac tradita; sed solum habet ius ad aliquam partem indeterminatè, ut venditor eam ipsi soluat; & præterea habet ius hypothecæ in totas merces, ut vbi cumque fuerint, possit ex illis partem suam decerpere; & in cetera omnia bona venditoris, ut ex dictis constat.

Tertiò, Emptor neque tenetur ratione accceptionis, quia emit à vero domino; & non fuit causa cur ille non solueret, ut supponit neque ratione rei acceptæ, quia iam acquisiuit dominium rei per emptionem & apprehensionem, neque ratione oneris impositi illi rei; quia hoc onus pertinet ad venditorem, non ad emptorem, ut dictum est: ergo non tenetur.

Ad primam rationem alterius sententia Respondet, Illud onus soluendi tributum non esse propriè reale, sed personale, solum personam venditoris efficiens. secundariò tamen potest dici reale; quatenus solutio non pecunià, sed ex rebus ipsius per venditorem fieri debet.

Ad secundam dici potest, Aliam esse rationem decimarum: has enim iubetur soluere non solum is qui fructus colligit, sed cuius ad quem fructus indecimati perueniunt: ut colligitur ex d. cap. Cum non sit, de decimis; vbi sic habetur: *Statuimus, ut in prerogatiuum domini generalis, exactionem tributorum & censuum precedat solutio decimarum: vel saltem hi ad quos census vel tributa indecimata perueniunt, (quoniam res cum onere suo transit) ea per censuras Ecclesiasticas decimare cogantur Ecclesijs, quibus de iure debentur.* Idem insinuat D. Thomas q. 87. art. 2. ad 4. Imò valdè probabile est, hoc ipso quo fructus exstant, decimam partem indeterminatè ad Ecclesiam pertinere, in eiusque dominium cedere, ut infra cap. 39. dub. 3. dicemus. Et quamvis Ecclesia dominium non haberet, tamen facillè statuere potest, ut ad quemcumque dominium rei non decimate perueniret, is hoc ipso obligationem soluendi contrahat: sicut enim hypotheca, etsi non sit vel tota vel ex parte in dominio creditoris, tamen hoc habet onus, ut apud quemcumque reperta fuerit, possit ex ea petere solutionem, si opus sit; ita etiam res non decimata potest immediatè habere hoc onus, ut in cuiuscumque dominio fuerit, ille teneatur ex ea decimam partem Ecclesiæ dare. Simile statui potuisset in illis tributis, vbi pars rei loco tributi soluitur; sed re ipsa non videtur ita statutum: ac propterea non eadem in vtriusque ratio.

DVBITATIO X.

Vtrum is, cui Princeps debet, nec potest solutionem impetrare, possit fraudatione vectigalium sibi compensare.

Suppono, non esse dubium, si vectigal non sit venditum vel locatum alteri, sed Princeps ipse per suos Quæstos illud immediatè recipiat: tunc enim manifestum est, compensationem licitam esse.

Sed difficultas est, si alteri sit elocatum, qui certam summam Principi pendat, ut totum vectigalis emolumentum in se transferat.

Respondet, Etiam in hoc casu licitam esse compensationem, ut rectè docet Silvester, Gabella 3. q. 9. & Petrus Navarra l. 3. cap. 1. num. 247. Primò, Quia redemptores verè damnum non accipiunt, cum ob plurimas subditorum fraudes (quas ipsi norunt interuenire) longè minoris redimant, quam valeant: vnde & in ipso contractu censentur esse parati talia incommoda subire. Secundò, Totum ius, quod acquirunt condutor, affidè dependet à iure Principis: nihil enim est aliud quam

Respondetur ad argumenta.

74
Alia est ratio decimarum.